

Københavns Universitet
Att. Rektor Henrik C. Wegener
Nørregade 10
Postboks 2177
DK-1017 København K

Sendt med e-mail til: ku@ku.dk

Styrelsen for Institutioner og Uddannelsesstøttes udtalelse til redegørelsen fra Københavns Universitet om aftale mellem Københavns Universitet og SEGES P/S

Styrelsen for Institutioner og Uddannelsesstøtte har ved e-mail af 30. november 2017 (med bilag) modtaget Københavns Universitets redegørelse som opfølgning på styrelsens brev af 31. oktober 2017.

Styrelsen har anmodet Københavns Universitet om den modtagne redegørelse som opfølgning på uddannelses- og forskningsministens svar af 30. oktober 2017 til Folketinget vedrørende forhold i en kontrakt og som opfølgning på en klage af 3. oktober 2017 fra Jørgen Øllgaard (FORSKERforum) over punkter i samme kontrakt. Kontrakten er indgået mellem Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi (IFRO) ved Københavns Universitet og SEGES P/S.

Retsgrundlag, herunder tilsynsforpligtelsen

Det fremgår af § 1, stk. 2, i universitetsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 261 af 18. marts 2015, at universiteter er statsfinansierede selvejende institutioner inden for den offentlige forvaltning under tilsyn af uddannelses- og forskningsministeren. Ministeren har delegeret sin kompetence til at føre tilsyn til Styrelsen for Institutioner og Uddannelsesstøtte, idet styrelsen fører tilsyn med universiteterne for så vidt angår institutionelle forhold efter lovens § 1, stk. 2, jf. § 9 nr. 1, i bekendtgørelse nr. 1574 af 15. december 2017 om delegation af uddannelses- og forskningsministerens beføjelser til Styrelsen for Institutioner og Uddannelsesstøtte.

Indledningsvis skal det om tilsynsforpligtelsen bemærkes, at hvor en egentlig rekursmyndighed som udgangspunkt har pligt til at realitetsbehandle enhver henvendelse eller klage, har en tilsynsmyndighed med et legalitetstilsyn alene pligt til at behandle en sag, hvis der er en vis sandsynlighed for, at gældende ret ikke er overholdt. Det vil sige, at styrelsen har pligt til at behandle henvendelser, hvor der er en nærliggende sandsynlighed for, at universitetet ved at tilsidesætte ikke uvæsentlige retssikkerhedsgarantier har begået kvalificeret retsbrud, såkaldte "klare og utvivlsomme tilsidesættelser af enkeltpersoners rettigheder".

Det fremgår af universitetslovens § 2, stk. 2, at universitetet har forskningsfrihed, og at universitetet skal værne om universitetets og den enkeltes forskningsfrihed og om videnskabsetikken. Det fremgår af universitetslovens § 14, stk. 1, 1. pkt., at universitetets daglige ledelse varetages af rektor inden for de rammer, som besty-

18. januar 2018

Styrelsen for Institutioner og Uddannelsesstøtte
Jura

Bredgade 43
1260 København K
Tel. 7231 7800
Fax 7231 7801
Mail siu@ufm.dk
Web www.ufm.dk

CVR-nr. 34042012

Sagsbehandler
Bente Olsen
Tel. 72 31 88 55
Mail bo@ufm.dk

Ref.-nr.
17/056724-13

relsen har fastsat. Den øvrige ledelse varetager sine opgaver efter bemyndigelse fra rektor. Af universitetslovens § 14, stk. 6, fremgår, at rektor kan pålægge medarbejderne at løse bestemte opgaver. Det videnskabelige personale har forskningsfrihed og forsker frit inden for universitetets forskningsstrategiske rammer i den tid, hvor de ikke er pålagt opgaver. Universitetets forskningsstrategiske rammer dækker hele universitetets profil. Det videnskabelige personale må ikke over længere tid pålægges opgaver i hele deres arbejdstid, således at de reelt fratages deres forskningsfrihed. Den enkelte forsker har således frihed til at vælge metode, fremgangsmåde og emne inden for universitetets forskningsstrategiske rammer.

I vedtægten for Københavns Universitet, som er fastsat i medfør af universitetslovens § 13, stk. 1, fremgår følgende af § 3:

”§ 3. Universitetets formål er at drive grundforskning og anden forskning samt at give forskningsbaseret uddannelse indtil højeste internationale niveau inden for sine fagområder. Universitetet skal sikre et ligeværdigt samspil mellem forskning og uddannelse, foretage en løbende strategisk udvælgelse, prioritering og udvikling af sine forsknings- og uddannelsesmæssige fagområder og udbrede kendskab til videnskabens metoder og resultater.

Stk. 2. Universitetet skal værne om sin forskningsfrihed og den enkelte forskers forskningsfrihed samt sikre højeste niveau af videnskabelig standard og etik.

Stk. 3. Universitetet skal leve i vekselvirkning med det øvrige samfund og bidrage til udvikling af det internationale samarbejde. Universitetets forsknings- og uddannelsesresultater samt videnformidling skal bidrage til at fremme vækst, velfærd og udvikling. Universitetet skal tilskynde medarbejderne til at medvirke til at deltage i den offentlige debat.

Stk. 4. Universitetet kan med grundlag i sin forskning udføre myndighedsbetjening efter aftale med den pågældende ressortminister.”

Styrelsen for Institutioner og
Uddannelsesstøtte

Det følger desuden af § 65 i Københavns Universitets vedtægt, at Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi (IFRO) reguleres af en selvstændig vedtægt.

Af vedtægt for IFRO fremgår det af § 2, stk. 2:

”Stk. 2. IFRO er omfattet af Københavns Universitets vedtægt med de modifikationer, som følger af denne vedtægt. I tilfælde af uoverensstemmelse mellem denne og Københavns Universitets vedtægt har Københavns Universitets vedtægt forrang.”

Der fremgår følgende af § 4 i IFRO's vedtægt:

”Stk. 1. Instituttet har som formål at:

- 1) skabe viden om økonomiske forhold på fødevarer-, ressource- og udviklingsområdet og de dertil tilgrænsende områder og videreformidle denne viden til gavn for samfund, forbrugere og erhverv;*
- 2) udføre forskning inden for det økonomiske område samt i andre relevante discipliner;*
- 3) varetage undervisningsopgaver i relevante fag for studerende på Københavns Universitet;*
- 4) udføre forskningsbaseret myndighedsbetjening i relation til fødevarerøkonomi.*

miske og ressourceøkonomiske problemstillinger;

5) varetage myndighedsbetjening for Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri herunder at bidrage med viden som grundlag for politikformulering og til forberedelse af politikimplementering i relation til EU's fælles landbrugs- og fiskeripolitik samt andre politikker vedrørende fødevarerektoren;

6) udføre opgaver for andre ministerier og private efter konkret aftale herom, jf. § 8, stk. 3."

Af vedtægtens § 8, stk. 3, fremgår:

"Stk. 3. Instituttet kan modtage midler fra forskningsråd, fonde og lignende samt udføre opgaver mod betaling for offentlige og private rekvirenter."

Det fremgår således af vedtægtens § 4, stk. 1, nr. 6, at instituttet bl.a. også har som formål, at "udføre opgaver for andre ministerier og private efter konkret aftale herom", og af vedtægtens 8, stk. 3, fremgår, at instituttet kan "modtage midler fra forskningsråd, fonde og lignende samt udføre opgaver mod betaling for offentlige og private rekvirenter".

Styrelsen for Institutioner og
Uddannelsesstøtte

Styrelsen for Institutioner og Uddannelsesstøttes udtalelse:

Styrelsen har gennemgået indholdet i Københavns Universitets redegørelse af 20. november 2017 (indsendt af universitetet ved e-mail af 30. november 2017 til styrelsen) og den redegørelse af 6. oktober 2017, som er offentliggjort på Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomis hjemmeside, og som universitetet henviser til i sin redegørelse af 20. november 2017.

Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi skriver den 6. oktober 2017 – udover at beskrive processen i forbindelse med konsulentopgaven for SEGES – følgende i sin redegørelse om kontrakten:

"Kontrakten omkring konsulentopgaven

Der har været kritik af udvalgte formuleringer i SEGES's leverandøraftale, der er anvendt som kontrakt mellem IFRO og SEGES. Set som en leverandøraftale er det vores tolkning, at aftalen ikke har været til hinder for forskernes ophavsret og forskningsfrihed.

IFRO anerkender imidlertid den kritik, der har været rejst, hvor andre mener, aftalens ordlyd kan være i konflikt med såvel universitetsloven som forvaltningsloven.

Vi vil derfor gennemgå og styrke vores procedurer i forhold til fremtidige kontrakter med virksomheder og organisationer for at sikre, at der ikke fremover kan rejses tvivl om, at disse er i overensstemmelse med grundlaget for vores virke."

Herudover skriver Københavns Universitet i afslutningen af sin redegørelse af 20. november 2017 følgende:

"KU mener overordnet set ikke, at aftalen med SEGES har begrænset forskere på IFRO's forskningsfrihed eller ytringsfrihed. KU vurderer, at forskerne ikke

har været begrænset i, hvem de kunne arbejde sammen med, eller hvor og hvordan de har kunnet udtale sig om opgaven. Endvidere brugte forskerne frit og uhindret alt fra konsulentopgaven, som de vurderede havde værdi, i et efterfølgende forsknings- og udviklingsprojekt.

KU anerkender, at kontraktens pkt. 13 var formuleret således, at den kunne give indtrykket af, at den indebar en udvidelse af, hvilke oplysninger der efter lovgivningen er fortrolige. Endvidere tager KU til efterretning, at der ikke var indsat en tidsbegrænsning for tavshedspligtens varighed.

Fremadrettet iværksætter KU derfor en gennemgang af sine procedurer i forhold til aftaler om indtægtsdækket virksomhed for at sikre, at der ikke kan opstå tvivl om, at aftalerne er i overensstemmelse med grundlaget for KU's virke og gældende love og regler.”

På den baggrund har Styrelsen for Institutioner og Uddannelsesstøtte taget til efterretning, at Københavns Universitet vil iværksætte en gennemgang af sine procedurer i forhold til aftaler om indtægtsdækket virksomhed. Styrelsen lægger herved til grund, at instituttets kontrakter med private rekvirenter vil blive justeret fremadrettet, således som det fremgår i redegørelsen.

**Styrelsen for Institutioner og
Uddannelsesstøtte**

Styrelsen kan generelt forstå på Københavns Universitets redegørelse, at universitetet vil sikre forskningsfriheden inden for de rammer, som er fastsat i universitetsloven, jf. § 3, stk. 2, i Københavns Universitets vedtægt, og at det efter universitetets opfattelse ikke har været hensigten med aftalens punkt 3.2 at begrænse den enkelte forskers forskningsfrihed. I den forbindelse har styrelsen noteret sig, at det fremgår af aftalens punkt 3.3, at medarbejderne inden for aftalens rammer har frihed til at planlægge og tilrettelægge arbejdets udførelse.

Det er imidlertid styrelsens opfattelse, at universitetet fremadrettet bør præcisere forholdet om forskningsfrihed og videnskabsetik nærmere i tilsvarende kontrakter. Universitetet bør indsætte en formulering i kontrakterne om, at opgaver for private rekvirenter gennemføres i overensstemmelse med, hvad er der god skik inden for videnskabelig praksis eller en tilsvarende formulering, som tager højde for forskningsfriheden og den videnskabelige standard.

For så vidt angår aftalens punkt 13 om hemmeligholdelse har styrelsen noteret sig, at Københavns Universitet har tilkendegivet, at reglerne om tavshedspligt er formuleret for bredt i forhold til at præcisere indholdet af reglerne om tavshedspligt i forvaltningslovens § 27. Styrelsen lægger således til grund, at Københavns Universitet også vil rette op på forholdet.

Styrelsen henstiller, at det fremover fremgår af universitetets kontrakter, hvilken stilling den person, der har underskrevet kontrakten på universitetets vegne, bestrider. Det gælder også, hvor der er tale om kontrakter med private rekvirenter, og hvor universitetet forpligtes til at levere en ydelse, idet universitetet på baggrund af en sådan aftale eksempelvis kan blive pålagt erstatningsansvar, hvis aftalen misligholdes fra universitetets side. Kontrakten kan således ikke indgås af den enkelte ansatte på universitetet, men skal indgås af en person i universitetets ledelsesstreng, som har bemyndigelse til at forpligte universitetet.

Styrelsen har ikke set nærmere på indholdet i Miljø- og Fødevareministeriets standardkontrakter, da disse kontrakter ikke finder anvendelse ved et universitets indgåelse af en kontrakt med en privat rekvirent.

Styrelsen foretager sig herefter ikke yderligere, idet vi bemærker, at universitetet er en selvejende institution, hvor det er universitetets ansvar at gennemgå de enkelte kontrakter og sikre legaliteten heraf samt foretage en vurdering af, om det i de enkelte tilfælde er i universitetets interesse at udføre en opgave for en privat rekvirent. Styrelsen skal som led i universitetets opgave med at kvalitetssikre kontrakterne opfordre universitetet til at overveje, om der eventuelt er behov for at udarbejde en standardkontrakt eller et paradigme for aftalerne med private rekvirenter.

Til orientering har vi sendt en kopi af dette brev til Jørgen Øllgaard, FORSKERforum.

**Styrelsen for Institutioner og
Uddannelsesstøtte**

Med venlig hilsen

Bente Olsen
Kontorchef